

Nr 740

Av fru **Sundberg m. fl.**, om rätt för brukare av jordbruksfastighet till avdrag vid beskattningen för arbetsersättning till hustru.

(Lika lydande med motion nr 422 i Första kammaren)

I samband med 1960 års jordbruksutredning gjordes en specialundersökning över lanthusmödrarnas deltagande i jordbruksarbetet. Denna undersökning redovisar också förändringen i den andel av det totala utförda arbetet som brukaren och hans hustru svarat för. Ökningen av dessa andelar har sin orsak i den starka minskning av lejd arbetskraft som blivit en följd av den ökande rationaliseringen. I och med att möjligheterna att få tag på lejd arbetskraft minskar, blir den arbetsinsats hustrun kan erbjuda i jordbrukets topperioder som ersättare för brukaren eller som direkt ansvarig för vissa uppgifter allt värdefullare.

Av den gjorda undersökningen framgår bl. a. att hustruns arbetsinsats i jordbruket i förhållande till den totala arbetsinsatsen är störst i den lägsta storleksgruppen av jordbruk och avtar med stigande storleksgrupp. Av arbetskraftsundersökningarna utförda 1961, 1962 och 1963 framgår att 40—50 % av alla lantbrukarhustrur gör en arbetsinsats i jordbruket på minst 15 timmar i veckan eller ungefär 750 timmar per år. De arbetskurvor som den jordbruksekonomiska undersökningen framlagt tyder mycket starkt på att den arbetsredovisning som gjorts bygger på verkliga förhållanden. Om arbetsredovisningen gjorts godtyckligt skulle materialet icke givit så entydiga arbetstoppar på exakt samma veckor inom ett och samma produktionsområde.

Den ökade förvärvsverksamheten bland de gifta kvinnorna inom andra yrkesområden har förändrat den allmänna inställningen till kvinnligt förvärvsarbete. Samtidigt som bruket att svara för kosten för lejd arbetskraft försvunnit, ger de ökade tekniska hjälpmedlen i hushållet lantbrukarhustrun helt andra möjligheter att avsätta tid för arbete utom hemmet. Möjligheterna att erhålla sådant arbete utanför det egna jordbruket är på landet ringa, samtidigt som dettas krav på tidsmässigt oregelbundna arbetsinsatser är stort. Detta betyder i praktiken, att de allra flesta lantbrukarhustrur har sin enda möjlighet till yrkesarbete inom det egna lantbruket. Undersökningen visar också att detta överensstämmer med verkligheten. Emel-

lertid anser vi att hon i förhållande till övriga yrkeskategorier är styvmoderligt behandlad när det gäller bedömningen av sin arbetsinsats. Brukaren har erhållit rätt att i sin deklaration draga av 1 000 kr. i de fall där hustrun bidragit med arbete, men faktum kvarstår att hon i motsats till lejd arbetskraft icke äger ta ut någon lön från företaget. Detta betyder i praktiken, att hon är utestängd från övriga sociala och andra förmåner som andra förvärvsarbetande kvinnor kan tillgodogöra sig, t. ex. ATP, sjukpenning m. m. samt givetvis, där barn finnes, möjligheten till förvärvsavgdrag i vanlig ordning. Samtidigt ger taxeringen av jordbruksrörelsen icke en korrekt bild av den ekonomiska lönsamheten eftersom rörelsen icke debiterats de verkliga kostnaderna för arbetets utförande.

Vi är medvetna om att samma problem förekommer inom andra typer av egna rörelser men anser att jordbruken står i särställning. Andra rörelser har möjligheter att övergå i aktiebolag eller annan bolagsform för att på så sätt lösa detta problem. Samtidigt är möjligheterna för dessa företag att anlita lejd arbetskraft annorlunda då de icke belastas med jordbrukens säsongbundna arbetskraftsbehov. Dessutom torde möjligheterna för kvinnor i städer och tätorter att erhålla arbete inom olika yrkesområden vara vida större. Den fortgående mekaniseringen av jordbruken, den förbättrade standarden i hostadshusen och den ökade ekonomiska pressen på jordbrukens lönsamhet gör det allt angelägnare att lantbrukarhustrurna aktivt deltar i jordbruksarbete. Jordbruksutredningen har också vid beräkningen av familjeinkomsten för jordbrukarna tagit direkt hänsyn till det ekonomiska värdet av det arbete som utträttats av lantbrukshusmödrarna.

Samtliga dessa skäl tycker vi talar för att lantbrukarhustrurna borde tillerkännas rätten till avtalsenlig ersättning för sitt arbete. Rent praktiskt kan detta i dag genomföras genom att två lantbrukare låter varandras hustrur utföra arbete på varandras gårdar. Samma rätt bör emellertid gälla vid arbete på det egna familj jordbruket.

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att brukare av jordbruksfastighet äger rätt utbetala ersättning för utfört arbete som direkt berör jordbruksrörelsen jämväl till hustru samt att denna ersättning på sedvanligt sätt skall vara avdragsgill vid inkomstbeskattning av jordbruksfastighet. Ersättning bör utgå enligt avtalsenlig lön och baseras på det antal timmar under vilka arbetet utförts.

Stockholm den 26 januari 1967

Ingrid Sundberg (h)

Bertil Jonasson (cp)

Jöns Nilsson (h)

i Bästekille